

WZNASZĄC GMACH NARODOWEJ WIEDZY

200. rocznica powołania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego

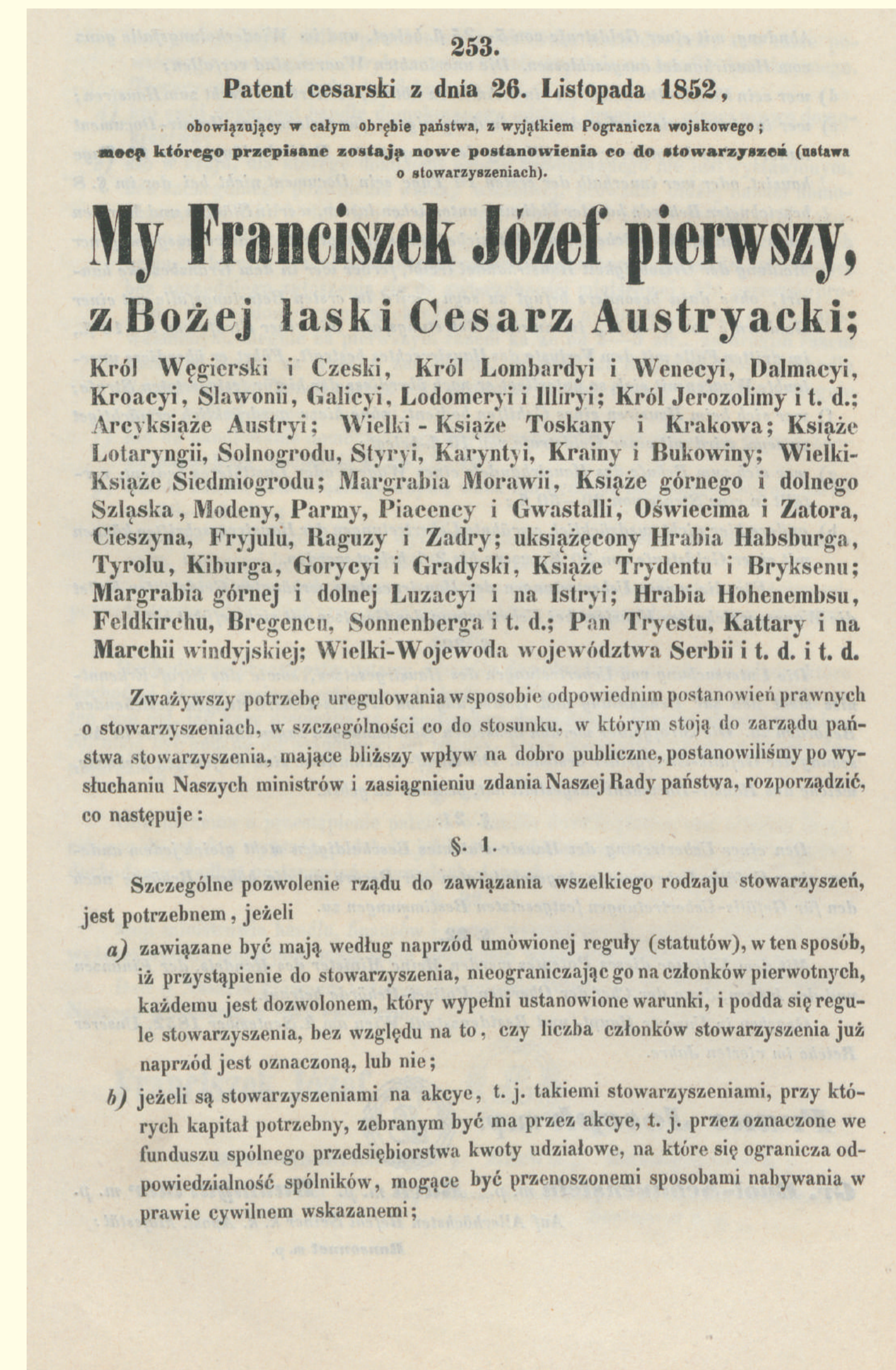


Gdy statut otwiera nową epokę istnienia...



Statut z dnia 13 maja 1856 r. otwiera nową epokę istnienia Towarzystwa. Jest to epoka obecna. Mimo wielu ogniw łączących dawniejszy byt Towarzystwa z dzisiejszym, epoka bieżąca różni się od poprzednich przede wszystkim odłączeniem Tow[arzystwa] od Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod którego skrzydłami przedtem znajdowało swoje schronienie. Statut z r. 1856 w duchu przedstawień ówczesnego Senatu akademickiego, zrywa ten związek i stawia Towarzystwo niezawisłe od Uniwersytetu, pod nazwiskiem c. k. Towarzystwa Naukowego Krakowskiego; a zatrzymując poprzedni zasilek w kwocie 300 zł. w. a. wykreśla z ostatniego urzędzenia wpływ na rozszerzanie i upowszechnianie oświaty w narodzie. Utracenie tego wpływu tem dotkliwiej w owym czasie uczuwać się dawało, że oprócz urzędowych władz szkolnych, nie było instytucji, która by myśli rozszerzania oświaty w pomoc przychodziła. (...) Towarzystwo zaś naukowe, ograniczone do zadań dawniejszego Wydziału akademickiego, rozszerzyło w tym kierunku czynności, przez wysadzenie z Oddziału nauk przyrodniczych i lekarskich 3 Komisji stałych, jakimi są: 1) ustanowiona w r. 1857 Komisja balneologiczna, mająca na celu podniesienie zdrojowisk krajowych; 2) zaprowadzona w r. 1862 Komisja redakcyjna pisma tygodniowego lekarskiego, które pod nazwiskiem „Przeglądu lekarskiego” utrzymuje się dotychczas; i wreszcie 3) uchwalona w r. 1865 Komisja fizyograficzna mająca za cel przysparzanie i gromadzenie wiadomości w przedmiocie przyrodzonych płodów i własności Galicyi.

Stanisław Żarański, „Kilka słów wstępnych” [w:] „Pamiętka obchodu pięćdziesięcioletniej rocznicy zawiązania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego”, Kraków 1868 rok

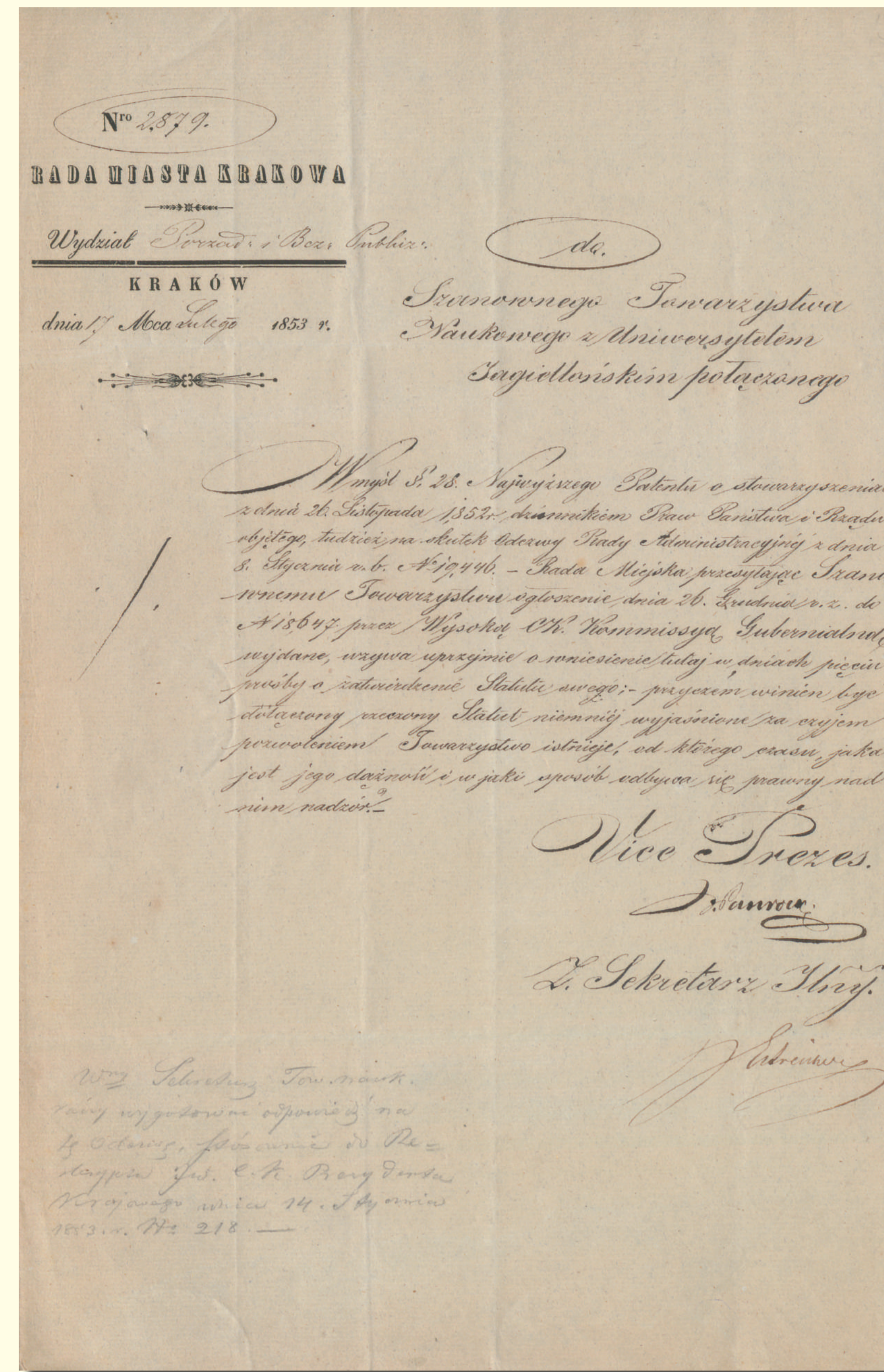


Patent cesarza Franciszka Józefa o stowarzyszeniach z dnia 26 XI 1852 roku



Józef Majer (1808-1899), lekarz, przyrodnik, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezes Towarzystwa Naukowego w latach 1848-1851 i 1860-1872, autor statutu Towarzystwa Naukowego z 1856 roku

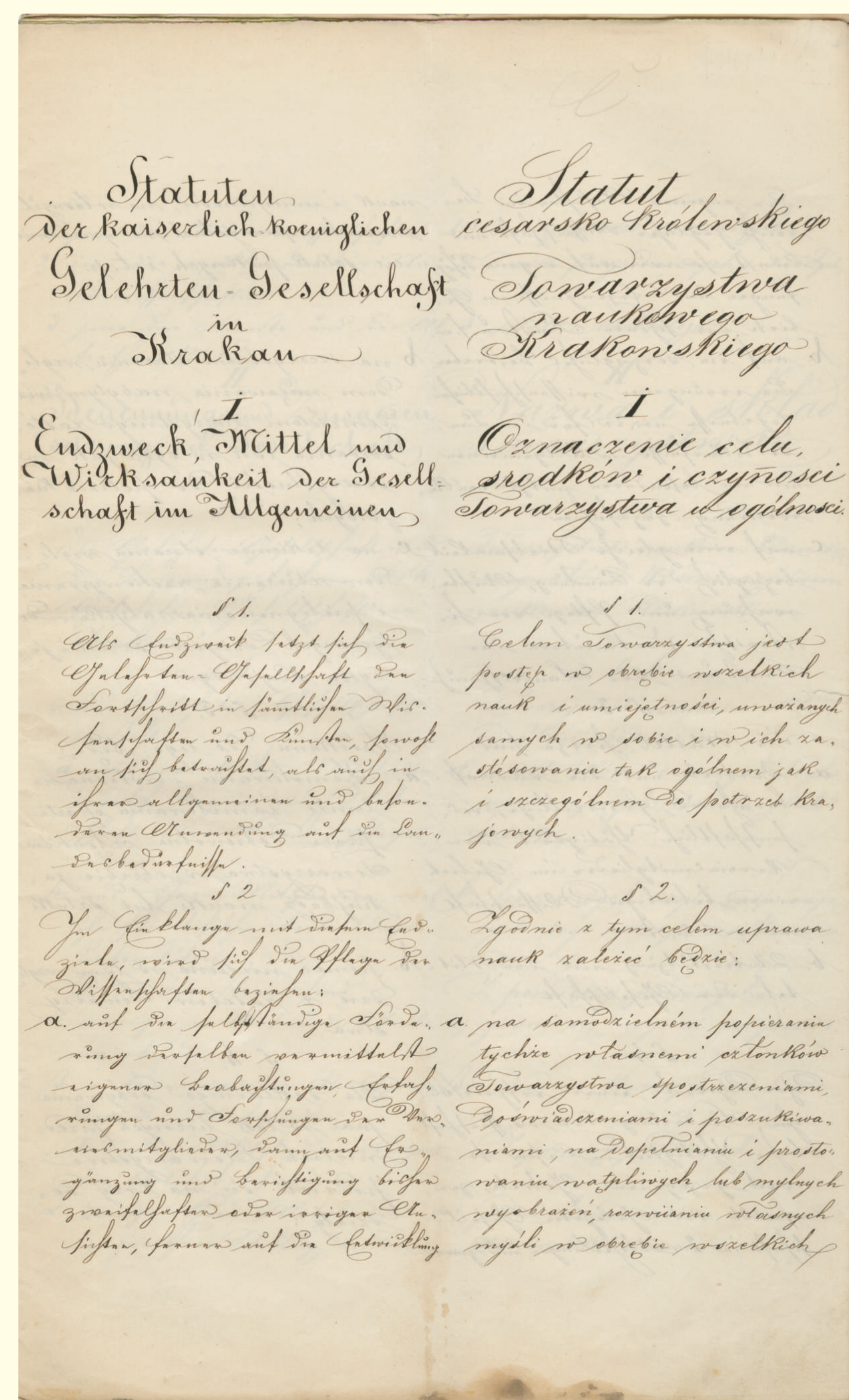
Statut Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z 1856 roku



Pismo Wydziału Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego Rady Miasta Krakowa do Towarzystwa Naukowego Krakowskiego w sprawie złożenia prosby o zatwierdzenie statutu, 17 II 1853 rok

JW. Prezydent przywołując do posiedzenia Komitetowi Spólnemu Tow[arzystwa] Nauk[owego], że kroki Towarzystwa Naukowego do uzyskania najwyższego zezwolenia uwieńczzone zostały pomyślnym skutkiem. Jakoż JW. Prezydent przeczytał adresowaną do niego reskrypt J. Exl. Prezydenta Krajowego z d. 18 lutego 1856 r. nr 335/praes., uwiadamiający, jako Jego Ces. Król. Apostolska Mość najwyższym postanowieniem z d. 26 grudnia 1855 r. najlaskawiej potwierdziła Towarzystwo Naukowe, atoli rozkażać raczyła, aby na przyszłość ustał związek między Towarzystwem Naukowem a Uniwersytetem tutejszym.

Z protokołu posiedzenia Komitetu Spólnego Towarzystwa Naukowego Krakowskiego z dnia 1 III 1856 roku



Piotr Łukasz Bartynowski (1795-1874), prawnik, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezes Towarzystwa Naukowego w latach 1853-1856



ARCHIWUM NAUKI PAN I PAŃ